

Ruotsin ja Suomen suhteet Paasikiven kauden lopulla

Ruotsi jatkoi 1950-luvulla liittoutumattomuuteen perustuvaa turvallisuuspolitiikkansa, jossa edelleen myös päti "Suomi-argumentti" eli Ruotsin turvallisuuden ylläpitäminen välttämällä provosoimasta Neuvostoliittoa ryhtymästä Suomen miehitykseen johtaviin toimiin. Pääministeri Tage Erlander oli Ruotsin puolueettomuuspolitiikan vahva takuumies. Presidentti Paasikivi kannatti pohjoismaista suuntausta ja painotti erityisesti Ruotsin-suhteiden tärkeyttä. Paasikivellä oli entisenä Tukholman lähettiläänä myös kokemusta ruotsalaisen yhteiskunnan elämästä ja paljon tuttavuuksia Ruotsin johtavissa piireissä.

Urho Kekkosen tausta oli aivan erilainen kuin Paasikivellä. Kekkonen oli ollut pitkään mukana "aitosuomalaisissa" hankkeissa kamppailemassa suomenkielisten oikeuksien puolesta. Vasta toisen maailmansodan aikana ja pian sen jälkeen hän tiivisti yhteyksiään Ruotsiin mutta ei luonnollisesti voinut kilpailla sosiaalidemokraattien ja erityisesti Fagerholmin pohjoismaisen suhdeverkoston kanssa. Pääministerinä ollessaan 1950-luvulla Kekkonen ryhtyi kuitenkin voimakkaasti kehittämään suhteitaan Ruotsiin ja muihin pohjoismaihin.

Kun Suomen mahdollisuudet osallistua valtiolliseen yhteistyöhön pohjoismaiden kanssa olivat rajoitetut, korostuivat henkilösuhteet. Paasikivi piti tärkeänä ylläpitää yhteyksiä Ruotsin kuningasperheeseen, ja siksi hän oli erityisen tyytyväinen kuninkaan vierailuun Helsingissä 24. - 26.5.1952, joka presidentin päiväkirjan mukaan onnistui kaikin puolin hyvin. Myös vierailuaan Tukholmaan 11. - 12.11.1952 kuningas Kustaa VI Adolfin syntymäpäiville Paasikivi piti menestyksellisenä joskin myös 82-vuotiaalle kovin rasittavana.

Pääministeri Kekkonen oli valmistellessaan "pyjamantaskupuhetta" tammikuussa 1952 yhteistyössä Paasikiven kanssa, ja hän oli luotaillut myös Ruotsin hallituksen kantoja. Puheessa nostettiin esille Ruotsin puolueettomuuslinja hyvin myönteisessä sävyssä. Vaikka aloite pohjoismaisesta puolueettomuusliitosta ei johtanut konkreettisiin tuloksiin, hankkeen pohjustamista voitiin pitää positiivisena näytteenä suomalais-ruotsalaisesta yhteisintressistä.

Samanlaista diplomaattista yhteisymmärrystä tarvittiin myös vuonna 1954. Silloin Suomen ja Ruotsin hallitukset kaikessa hiljaisuudessa sopivat kannanotoista Neuvostoliiton Ruotsille esittämään jyrkkään protestiin, kun oli tullut ilmi ruotsalaisten suunnitelma käyttää Trondheimin satamaa varmuusvarastointiin. Nootin jyrkkyydestä huolimatta Neuvostoliiton politiikka pohjoismaita ja erityisesti Ruotsia kohtaan lientyi noihin aikoihin merkittävästi. Myös Ruotsissa varovaisuus oli vallalla, ja se helpotti Suomen asemaa.

Lähteinä mm: Tuomo Polvinen, J.K. Paasikivi. Valtiomiehen elämäntyö 5, 1948 - 1956 (2003), s. 124 - 129, 140 - 144, 152 - 153 ja 188 - 190; Juhani Suomi, Kuningastie. Urho Kekkonen 1950 - 1956 (1990), s. 159 - 167 ja Heikki Talvitie, "Ruotsin vuoden 1812 politiikka", teoksessa Itsekkyyttä vai valtiomiestäittoa (2002), s. 67 - 72.